

INFORMATOR

LUTERANÓW LUBELSKICH

Nr 12 czerwiec - lipiec - sierpień 2015

fol. T. Pierikowski, 2015

Od Redakcji

Szanowni Państwo, Drodzy Czytelnicy,

Nowy numer naszego Informatora trafia w Państwa ręce u progu lata. Jest to także czas, gdy dzieci rozpoczynają szkolne wakacje, a i wielu z dorosłych ma wówczas miłe, urlopowe plany połączone z perspektywą odpoczynku i relaksu. Jest to również doskonały czas na lekturę artykułów i rozważań, które proponujemy Państwu w dwunastym już numerze Informatora.

Szczególną uwagę polecamy zwrócić na artykuł zamieszczony w rubryce "Okiem teologa" pt. „Dzień odpocznienia” autorstwa goszczącego już na naszych łamach - księdza profesora Manfreda Uglorza. W kolejnym tekście z cyklu „O muzyce” pt. "Na tropie ukrytych znaczeń" Natalia Zanni-Lewandowska proponuje tym razem wakacyjne tropienie symboli muzycznych. W trzeciej już części z cyklu "Sztuka Reformacji" o zabytkach sztuki protestanckiej na terenie Polski opowiada natomiast Tomasz Pieńkowski, zachęcając jednocześnie do obejrzenia tych ciekawych miejsc na własne oczy podczas wakacyjnych podróży.

W numerze nie zabrakło również relacji z wydarzeń parafialnych z minionych trzech miesięcy. Piknik Parafialny, wyjazd chóru na Zjazd Chórów Diecezji Warszawskiej w Zgierzu, czy nasz udział w festiwalu „Wielokulturowy Lublin” to tylko niektóre z nich. Zachęcamy więc do przeczytania relacji i obejrzenia zdjęć w rubryce „Z życia parafii”. Tradycyjnie, w bieżącym numerze, znalazł się także plan nabożeństw na lipiec i sierpień oraz najważniejsze ogłoszenia parafialne.

A na koniec – przepisy na letnie ciasta i desery oraz kącik dla dzieci, a w nim biblijne łamigłówki dla najmłodszych.

Życzymy miłej lektury i udanego wakacyjnego wypoczynku!

Redakcja

Słowo od Rady Parafialnej

W ostatnim czasie Rada Parafialna spotkała się na czterech zwyczajnych posiedzeniach - 31 marca, 28 kwietnia, 26 maja i 23 czerwca br. Wszystkie posiedzenia poświęcone były omówieniu spraw bieżących, z czego najistotniejszymi są:

- wybory na proboszcza naszej Parafii - pomyślnie przebiegła procedura dot. wakansu na stanowisku proboszcza i tak oto w niedzielę 28 czerwca br. odbędą się po raz drugi w powojennej historii wybory proboszcza, którego dokona Zgromadzenie Parafialne. Do konkursu zgłosił się jeden kandydat i jest nim aktualnie pełniący obowiązki proboszcza-administradora - ks. Grzegorz Brudny. Dokładne zasady głosowania zostaną przekazane podczas Zgromadzenia, któremu z upoważnienia Biskupa Diecezji - ks. Jana Cieślara przewodniczyć będzie ks. Wojciech Rudkowski - proboszcz Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w Radomiu.
- sprawy związane z trwającą na naszym cmentarzu przy ul. Lipowej rewaloryzacją - zakończona została wycinka i pielęgnacja drzewostanu, w zaawansowanym stopniu realizacji są: inwentaryzacja grobów połączona z utworzeniem internetowej bazy danych pochowanych na cmentarzu ewangelickim, założenie monitoringu oraz tworzenie "wirtualnego przewodnika" po cmentarzu;
- sposób zagospodarowania skweru za murkiem kwiatowym - podpisana została przedwstępna umowa z firmą oferującą prowadzenie na tym terenie parkingu; umowa ta umożliwi możliwość ubiegania się o stosowne zezwolenia i decyzje administracyjne, niezbędne przy prowadzeniu tego typu działalności.

Tak się składa, że czerwiec zwykle obfituje w ważne dla Parafii wydarzenia. To właśnie w tym miesiącu mijają 3 lata od momentu wprowadzenia w urząd Rady Parafialnej, 2 lata - urzędowania ks. Grzegorza Brudnego na stanowisku proboszcza-administradora, a w tym roku odbędą się wybory proboszcza na 10-letnią kadencję. Okres od końca czerwca do początku września to zwykle czas, w którym aktywność parafialna zostaje "zawieszona". Zakończył się kolejny rok szkolny, a podczas nabożeństwa w niedzielę 21 czerwca uczniowie odebrali świadectwa ukończenia lekcji religii, a młodsze dzieci - pamiątkowe dyplomy udziału w szkółkach niedzielnych. Chór parafialny zamknął kolejny rok swojej coraz intensywniejszej działalności, podobnie Rada Parafialna, która spotka się na kolejnym posiedzeniu dopiero we wrześniu.

Życzymy Państwu miłego wakacyjnego odpoczynku, a tym, którzy planują bliższe lub dalsze wyjazdy - niezapomnianych wrażeń przywiezionych z podróży!

Na łamach naszego Informatora chcemy także przekazać szczególne pozdrowienia i życzenia zdrowia dla członkini Rady Parafialnej - p. Edyty Kowalczuk.

Magdalena Ner
sekretarz Rady Parafialnej

ks. Grzegorz Brudny

„Nie puszczę Cię, dopóki mi nie pobłogosławisz”. (1Mż 32, 26)

Drogie Siostry i Bracia w Jezusie Chrystusie,

Za nami kolejny rok szkolny 2014/2015. Jaki on był dla nas - uczniów, nauczycieli, wychowawców, rodziców? Czy zbieramy plon z tego co przez ten rok zasialiśmy w postaci dobrych ocen, dobrego wychowania dzieci i młodzieży, pracy, która przyniosła owoce? Czy ten rok szkolny był dla nas błogosławiony i dobry?

Pamiętam jak we wrześniu podczas nabożeństwa modliliśmy się i prosiliśmy o Boże błogosławieństwo. Czy ono się wypełniło i ziściło w naszym życiu?

Do prośby o Boże błogosławieństwo, w każdej sytuacji zachęca nas rozważane hasło biblijne czerwca. Powyższe słowa wypowiedział patriarcha Jakub nad potokiem Jabbok podczas walki z aniołem.

Można powiedzieć - dziwne to słowa i jeszcze dziwniejsza sytuacja. Przedstawia ona Jakuba, który jest w drodze. Z jednej strony ucieka on wraz ze swoimi żonami, służbą i dobytkiem przed swoim teściem Labanem. Z drugiej strony idą oni wszyscy na spotkanie z Ezawem - bratem Jakuba, którego ten wcześniej oszukał. Sytuacja iście nie do pozazdroszczenia. Bowiem z jednej i z drugiej strony czyha na Jakuba i jego najbliższych niebezpieczeństwo.

Co gorsza, podczas przeprawy przez potok Jabbok do Jakuba podeszła pewna postać, która, jak mówi Pismo Święte: zaczęła się z nim mocować aż do wzejścia zorzy (1 Mż 32, 24).

Jakub w owej postaci rozpoznał Bożego anioła, a może i samego Boga. Dlatego w starciu z Nim powiedział do niego: „Nie puszczę cię, dopóki mi nie pobłogosławisz”.

Walka Jakuba z owym mężem (aniołem? Bogiem?) okazała się skuteczna. Jak pisze autor Pierwszej Księgi Mojżeszowej: (Bóg) tam mu błogosławił" (1 Mż 32, 29).

Wiemy z kolejnych wierszy, że cała ta historia skończyła się dobrze. Jakub bowiem pogodził się zarówno z teściem Labanem, przed którym uciekał, jak i z bratem Ezawem, którego obawiał się spotkać. Czy to był wynik Bożego błogosławieństwa? Z pewnością tak! To Boże błogosławieństwo sprawiło, że z sytuacji kompletnie beznadziejnej, tragicznej Jakub wyszedł obronną ręką. Co więcej mógł czuć się szczęśliwy i spełniony.

Historia Jakub zachęca nas do prośby o Boże błogosławieństwo w każdej sytuacji. Historia ta pokazuje nam też, że z Bożym błogosławieństwem jesteśmy w stanie przezwyciężyć każdą, nawet beznadziejną sytuację życiową. Co więcej jesteśmy w stanie wyjść z niej szczęśliwi. Trzeba jednak o to błogosławieństwo Pana Boga prosić. Czasami w sposób nawet nieustępliwy, jak czynił to Jakub wdając się wręcz w potyczkę z Bożym aniołem.

Czy ten rok szkolny, który już za nami był dla was szczęśliwy i błogosławiony? Wierzę, że tak, przecież o to błogosławieństwo prosiłśmy Boga we wrześniu. Teraz prosimy tego samego Boga o błogosławieństwo na czas wakacji, odpoczynku, rodzinnych wyjazdów, urlopów, wycieczek górskich, wypraw nad morze czy jeziora. Niech i tam Pan Bóg nam pobłogosławi. Niech w swojej mocy i łasce sprawi byśmy odpoczęli, byli tam szczęśliwi, a po wakacjach mogli szczęśliwie wrócić do domów, pracy i szkół naszych we wrześniu. Udanych, błogosławionych wakacji! Amen.

Okiem teologa

ks. prof. Manfred Uglorz

Dzień odpoczynienia

Prawo Mojżeszowe wyraźnie mówi o odpoczynku ze względu na Pana: „Przez sześć dni wykonywać się będzie pracę, a w dniu siódmym będziecie mieli święty sabat całkowitego odpoczynku dla Pana” (2 Mż 35,2). Oznacza to, że w dniu świętym człowiek nie tylko powinien odpocząć po sześciodniowym tygodniu pracy, ale całą uwagę w dniu przeznaczonym do odpoczynku skierować na Boga. W 2. Księdze Mojżeszowej czytamy: „Nie będziesz wykonywał żadnej pracy ani ty, ani twój syn, ani twoja córka, ani twój sługa, ani twoja służebnica, ani twoje bydło, ani obcy przybysz, który mieszka w twoich bramach” (2 Mż 20,10). W ten sposób przykazanie o sabacie akcentuje równość wszystkich osób, więcej wszystkie stworzenia Boże bez żadnego wyjątku mają takie samo prawo do odpoczynku.

Bóg dając człowiekowi dzień odpocznienia pozwala nam uczestniczyć w swoim odpocznieniu, bowiem powiedziane jest: „I ukończył Bóg w siódmym dniu dzieło swoje, które uczynił, i odpoczął dnia siódmego od wszelkiego dzieła, które uczynił. I pobłogosławił Bóg dzień siódmy, i poświęcił go, bo w nim odpoczął od wszelkiego dzieła swego, którego Bóg dokonał w stworzeniu” (1 Mż 2,2.3), ale też oczekiwać w nim na wieczne odpocznienie: „A tak pozostaje jeszcze odpocznienie dla ludu Bożego; kto bowiem wszedł do odpocznienia jego, ten sam odpoczął od dzieł swoich,

jak Bóg od swoich. Starajmy się tedy usilnie wejść do owego odpocznienia, aby nikt nie upadł, idąc za tym przykładem nieposłuszeństwa" (Hbr 4.9-11).

Od słuchania słowa Bożego, świętowania dnia odpocznienia rozpoczyna się dzieło odnowy życia ludzkiego (por. Neh 13,15-22; Jr 17,22.24; Ez 44,24). Jak odpoczynek szabatowy jest ukoronowaniem dzieła stworzenia, tak całotygodniowa praca znajduje swoje wypełnienie w świętowaniu niedzieli. Nie chodzi więc tylko o zachowanie proporcji pomiędzy pracą i odpoczynkiem, ale o to, że odpoczynek nadaje pracy jej głęboko personalny, a nawet sakralny sens (naśladowanie Boga). W ten sposób praca otrzymuje religijny, a nawet transcendentny wymiar.

Uczony żydowski Abraham Joshua Heschel, mając na myśli przykazanie dotyczące odpoczynku, pisał: „Słowo *menucha*, zwykle tłumaczone jako „odpoczynek”, oznacza tu coś znacznie więcej niż tylko oderwanie się od pracy i zabiegów, więcej niż wolność od trudu, wysiłku i wszelkiego rodzaju aktywności. *Menucha* to nie pojęcie negatywne, lecz coś rzeczywistego i ze swej istoty pozytywnego. Taki właśnie musiał być pogląd starożytnych rabinów, skoro wierzyli oni, iż potrzebny był specjalny akt kreacji, aby powołać ją do życia, że wszechświat bez niej byłby niekompletny”.

Święcenie sabatu w Starym Testamencie było wpisaniem się w Boże dzieło stworzenia, zaś święcenie niedzieli przez chrześcijan jest święceniem dnia, w którym Bóg rozpoczął dzieło nowego stworzenia w zmartwychwstaniu Chrystusa i zesłaniu Ducha Świętego w Dniu Pięćdziesiątnicy. Chrześcijanie chcą uczestniczyć w odpocznieniu Boga przez słuchanie słowa Bożego i pilne uczenie się prawd Bożych, ale chcą także przez świętowanie niedzieli głosić nowe dzieła Boże, zbawienie dokonane w Jezusie Chrystusie i uświęcenie w Duchu Świętym.

Ks. Marcin Luter bezwzględnie domagał się święcenia niedzieli, jako pamiątki zmartwychwstania Pana Jezusa przez głoszenie i słuchanie słowa Bożego. Wyraźnie wynika to z katechizmowego objaśnienia przykazania, dotyczącego święcenia dnia świętego: „Powinniśmy Boga bać się i miłować Go, abyśmy kazaniem i Słowem Jego nie pogardzali, ale je za święte mieli, chętnie go słuchali i uczyli się”.

Wiara jest ze słuchania ewangelii, a wiarę Bóg zalicza nam za sprawiedliwość. Z wiary też rodzą się wszystkie dobre uczynki. Tylko przez słowo Boże uświęca się czas, miejsce i życie. Człowiek potrzebuje dnia świętego ze względu na jego powołanie do życia świętego i do zbawienia. Ale Ojciec Reformacji zdecydowanie ganił lenistwo i niegodziwe życie. Radził, aby po nauce słowa Bożego zająć się uczciwą pracą. Próżniactwo nie jest synonimem świętowania. „Praca” nad słowem Bożym i ze słowem Bożym jest drogą do uświęcenia i podniesienia swojego życia na poziom żywej społeczności z Bogiem. Wittenberski Reformator pisał: „Skoro tedy tak wiele zależy od Słowa Bożego, iż bez niego żaden dzień święty nie może być

uświęcony, powinniśmy wiedzieć, że Bóg chce, aby to przykazanie było ściśle przestrzegane, i że będzie karał wszystkich, którzy Jego Słowem gardzą, nie słuchają go i nie chcą się uczyć, szczególnie w tym czasie, który na to został wyznaczony". „Tam jest Chrystus, gdzie chwali się Boga psalmami, hymnami i pełnymi ducha pieśniami. Ci, którzy w ten sposób czczą święta, prawdziwie zebrali się w Jego imię" (Efrem Syryjczyk).

Dzisiaj ludzie są zmuszani do pracy w niedzielę, a to po to, aby zaspokoić nieświęte życie innych. Nie chodzi o wykonanie pracy niezbędnej dla funkcjonowania społeczeństwa i o bezpieczeństwo kraju. Kościół powinien się domagać zachowania dla ludzi prawa do świętowania i odpoczynku. Wierzący przez swoje hołdowanie konsumpcyjnemu stylowi życia, nie powinni zabierać tego prawa do odpoczynku i świętowania swoim bliźnim.

Heschel pisał: „Jeden dzień w tygodniu przeznaczamy na wolność dzień, w którym nie używamy narzędzi, tak łatwo przekształcających się w niszczącą broń dzień dla bycia sam na sam z sobą dzień oderwania od powszedniości, niezależności od zewnętrznych zobowiązań dzień, w którym zaprzestajemy modlitw do bożków cywilizacji technicznej dzień, w którym nie używamy pieniędzy dzień zawieszenia broni w ekonomicznej walce z naszymi bliźnimi i z siłami przyrody; czy jakkolwiek instytucja przynosi więcej nadziei na ewolucję człowieka niż Szabat?”

Przed Kościołem dziś stoi zadanie. Należy przywrócić niedzieli centralne miejsce pośród innych świąt roku kościelnego. Należy ukazać pełne teologiczne treści niedzieli jako dnia Pana, w którym Chrystus Zmartwychwstały dopełnił dzieło zbawienia, a który dzięki temu stał się narzędziem, miejscem uświęcenia i społeczności z Bogiem i ludźmi. Należy więc przywrócić niedzieli jej właściwy wymiar i sens, jako znak stworzenia i wyzwolenia, znak miłości Boga, ale także znak wdzięczności. Należy ukazać pełną treść świętowania przez słuchanie słowa Bożego i uczestniczenie w Wieczery Pańskiej, która jest uobecnieniem męki, śmierci i zmartwychwstania Pana, a więc przez uczestniczenie w wielkim Bożym dziele odnowienia całego stworzenia. Należy uczyć, że niedziela jest czasem dziękczynienia i uwielbienia Boga za stworzenie i zbawienie. Rację miał Albert Einstein, kiedy pisał: „Źródłem naszej życiowej nędzy jest to, że więcej czerpiemy z laboratoriów niż z oratoriów”.

*Wspominam dzieła Pańskie, zaiste, wspominam twoje dawne cuda.
Rozpamiętuję wszystkie dzieła twoje i rozważam czyny twoje.
(Ps 77,12-13)*

Na tropie ukrytych znaczeń

Natalia Zanni – Lewandowska

Pisanie o muzyce jest jak mówienie o malarstwie - nietatwe. W końcu muzyki się przede wszystkim słucha; to słuchając analizuje się jej formę, treści, emocje, warstwę brzmieniową. Tym razem nasze spotkanie z muzyką poświęcone będzie temu, co w muzyce można dostrzec, zobaczyć, nie zaś usłyszeć, a mianowicie muzycznej symbolice.

Niezwykle popularne zwłaszcza w okresie baroku, symbole miały cel wieloraki. Po pierwsze, w pewnej warstwie stanowiły sposób na prostą komunikację pewnych dodatkowych, ukrytych znaczeń; jasnych zwłaszcza dla ówczesnych muzyków, ale nie tylko - niektóre chociażby symboliczne motywy czytelne były wówczas dla wszystkich słuchaczy. Symbole były więc nośnikiem emocji, obrazów, a także na przykład teologicznych prawd. Po wtóre, stanowiły rodzaj szarady, intelektualnej gry, łamigłówek do rozwiązywania. W renesansie popularne były swego rodzaju kompozytorskie „zabawy” łączące muzykę z matematyką; na przykład Johannes Ockeghem często opierał budowę cantus firmus (czyli podstawowego głosu swoich kompozycji) na liczbie 23, która, wykorzystując gematrię odpowiada sumie jego inicjałów (J-9, O-14). Spróbujemy wytropić niektóre używane często symbole muzyczne, opierając się na twórczości Jana Sebastiana Bacha.

Mówiąc o symbolach, zacząć należy niewątpliwie od liczb, jako że powiązania między matematyką a muzyką sięgają pitagorejskiej teorii harmonii sfer, która była utrzymywana w mocy przez filozofów i teologów w czasach Bacha. Symbolika liczb pojawia się wielokrotnie również w Biblii, a co za tym idzie, w muzycznej twórczości religijnej. I tak na przykład liczba 3 symbolizuje rzecz jasna Tróję Świętą, używana jest także do nasilenia i podkreślania znaczenia. Cztery to liczba związana z tym co ziemskie - cztery pory roku, cztery strony świata (Rdz. 2, 10). Liczba 7 jest liczbą oznaczającą pełnię, doprowadzenie czegoś do końca; odnosi się to do siódmego dnia, w którym Bóg ukończył dzieło stworzenia, pojawia się także w innych fragmentach Pisma Świętego (np. Joz. 6, 2-4, 15). Oznacza także nieograniczoność, również w zwielokrotnieniu jako siedemdziesiąt siedem (Mt. 18, 21-22). Ósemka symbolizuje doskonałość, nieskończoność, obfitość; w późniejszej tradycji wiązana z osobą Jezusa Chrystusa, podobnie jak liczba 12 - z Kościołem, wiernymi, poprzez analogię do dwunastu apostołów.

Podając przykłady muzyczne zastosowania tych symboli ograniczę się z konieczności jedynie do twórczości Bacha i jedynie do kilku najbardziej znanych i reprezentatywnych utworów. Muzykolodzy przyglądając się na przykład części *Credo in unum Deo* (Wierzę w jednego Boga) z Mszy h-moll zauważyli, iż wielokrotnie przewijają się w niej dwie liczby- 7 (boskość, Stwórca, pełnia, doskonałość) oraz 12- kościół i wierni. W *Credo* wyraz „credo” powtarza się 49 razy (7x7); w *In unum Deum* występuje zaś 84 razy (7x12). W części *Sanctus*, utrzymanej w metrum 4/4 pojawiają się triole, czyli wartości rytmiczne pogrupowane po trzy, co symbolizuje trójjedyność Boga głoszoną na cztery strony świata. Liczbę 3 spotykamy wielokrotnie w twórczość Bacha jako symbol Trójcy Świętej, czego doskonałym przykładem jest Preludium i Fuga Es-dur BWV 552. Utwór napisany jest w tonacji, która posiada 3 znaki przykluczowe. Preludium ma budowę trójdzielną, zaś na fugę składają się de facto trzy fugi, z których każda symbolizuje kolejną Osobę Boską, co podkreśla dobór określonych środków muzycznych- długie wartości w fudze pierwszej, nieco bardziej łagodny i ożywiony charakter fugi środkowej oraz szybkie przebiegi szesnastkowe w symbolizującej Ducha Świętego fudze trzeciej.

Takie motywy muzyczne są oprócz liczb często spotykanymi w muzyce religijnej symbolami, będącymi nośnikami prawd wiary i związanych z nimi emocji. Motyw Ducha Świętego, zawsze jako szybkie przebiegi w górę i w dół (skojarzenia Ducha z wiatrem, lecącą gołębicą), pojawia się także w opracowaniach pieśni „Komm heiliger Geist”. Podobne motywy to na przykład motyw zejścia, zstąpienia na ziemię- gdzie zgodnie z tekstem melodii zstępuje w dół; spotkać go możemy min. W „Et incarnatus est” z Mszy h-moll gdzie opadające motywy symbolizują zejście Boga na ziemię. Odnajdziemy ten motyw również w pieśni „Jam z niebios zszedł”. Innym tego typu motywem jest patopoja - figura retoryczna symbolizująca cierpienie, składająca się z opadających półtonów. Bach zastosował ją między innymi w innej części *Credo* z wspomnianej Mszy, w *Crucifixus* (Ukrzyżowany również za nas); powiązanie jej z tekstem zostało dodatkowo podkreślone symbolem graficznym w postaci wielu krzyżyków przy nutach. Co więcej, temat w tej części powtarza się 13 razy, ta liczba zaś symbolizuje nieszczęście.

Niezwykle interesującym przykładem ścisłego powiązania muzyki i teologii na gruncie symbolicznym jest Kanon BWV 1077, krótki i zdawałoby się niepozorny utwór. Bach zapisał go w notatniku Johanna Gottlieba Fulda, studenta teologii i muzyka. Na pierwszej stronie kanonu znajdują się dwie łacińskie inskrypcje, naprowadzające nas na właściwy trop. Pierwsza z nich to *Symbolum Christus Coronabit Crucigeros*, czyli „Symbol Chrystus koronuje tych, którzy niosą jego krzyż”. Główny temat kanonu to opadający motyw pięciu dźwięków, symbolizujący cierpienie (*lamento crucis*, *Schmerzenfigur*). Jest to motyw reprezentujący krzyż Chrystusa, a zarazem *Crucigeros*, niosącego krzyż; dodatkowo liczba pięć symbolizuje mękę Chrystusa na

krzyżu (pięć ran). Po chwili motyw ten pojawia się w lustrzanym odbiciu (wznosząc się), jako antyteza, motyw zwycięstwa (Coronabit). Głosy w tym miejscu krzyżują się (co można zobaczyć na ilustracji poniżej), graficznie przypominając grecką literę X (Chi), która symbolizuje Chrystusa i krzyż (Chi to pierwsza litera imienia Chrystus). Co ciekawe, Bach używa litery Chi w niektórych partyturach zamiast słowa Kreuz (krzyż), na przykład w jednej z arii z Pasji wg. Św. Mateusza. „Kombinacja kanonu oraz łacińskiej inskrypcji która mu towarzyszy objawia teologiczny paradoks, iż jedynie ci, którzy niosą krzyż zostaną ukoronowani. Stanowi to typową luterzańską egzegezę przestrogi Jezusa zawartej w Ewangelii Mateuszowej” (Mat. 16, 24-25). Motywy te zajął się, korona wynika z krzyża, a krzyż z korony. Lustrzane zaś odbicie, forma kanonu oraz przeplatająca się majorowa i minorowa tonacja są wielokrotnie ilustracją paradoksu, antynomii.

Crucigeros
"Ci, którzy niosą krzyż"

Pięć zstępujących półtonów (lamento crucis)
symbolizuje krzyż Chrystusa

Coronabit
"Koronuje"

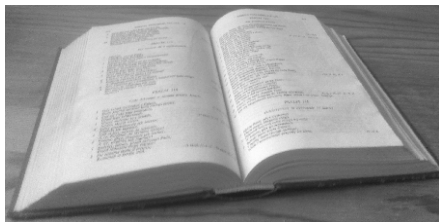
odwrócone lamento jako antyteza,
symbol zwycięstwa

Chrystus
- litera chi utworzona przez krzyżujące się
głosy

Na zakończenie jeszcze jedna ciekawostka, związana z osobą Jana Sebastiana Bacha. Gdy przyjrzeć się dokładnie jego monogramowi, widzimy w centrum ozdobne inicjały JSB, ale także ich lustrzane odbicie. Co więcej, litery te krzyżują się tworząc na przecięciach literę X. Nad całością umieszczona jest korona ozdobiona **dwunastoma** kamieniami; **pięć** z nich znajduje się na dole, **siedem** zaś na górze, z tych siedmiu zaś **trzy** dodatkowo posiadają nad sobą kolejną niewielką koronę. Znając biblijno-teologiczne znaczenia tych liczb, zdołamy z łatwością wy tłumaczyć znaczenie całego symbolu. Zaś w całym monogramie odczytać można przekaz, iż Bach,

związany z Chrystusem jako niosący krzyż, spodziewa się także korony życia wiecznego w Królestwie Bożym dzięki krzyżowej śmierci Chrystusa. Pozostawiam Państwa na wakacje z tą barokową szaradą.

O sztuce

Sztuka Reformacji.

Cz. 3. Zabytki sztuki protestanckiej w Polsce

Tomasz Pieńkowski

Wkrótce po wittenberskim wystąpieniu ks. dra Marcina Lutra idee Reformacji pojawiły się w Gdańsku. Poza sporadycznymi przypadkami, nie dochodziło tam do aktów ikonoklazmu. Stopniowo w kościołach pojawiać się zaczęły nowe ołtarze, wypierając stare wyposażenie. W kościele Mariackim jako ołtarz główny pozostał jednak średniowieczny poliptyk ze sceną *Triumfu Marii*, który jednak zamknięto, a także dodano nowożytnie skrzydła z programem chrystologicznym. Spory luterkańsko-kalwiński, toczony w Gdańsku, a dotyczące głównie koncepcji sakramentu Wieczery Pańskiej, zaowocowały interesującymi odniesieniami w ikonografii luterkańskich ołtarzy Gdańska, czego niezwykle efektownym przykładem jest ołtarz kamienny dłuta Abrahama van den Blocke (1589-1612) w kościele św. Jana. W Sali Wielkiej Rady ratusza Głównego Miasta powstał cykl malowideł wykonanych przez Izaaka van den Blocke, ukazujących Gdańsk jako *Civitas Dei* w kontekście kalwińskiej tradycji konfesyjnej (1593-1608).

Gdańsk. Widok wnętrza średniowiecznego kościoła Mariackiego – historycznej fary Głównego Miasta, obecnie rzymskokatolickiej bazyliki konkatedralnej. Pierwsze nabożeństwo ewangelickie odprawiono tutaj już w 1529 roku, do 1572 roku używany symultanicznie, następnie – do 1945 roku – luterński. Fot. T. Pieńkowski

Luterańską przeszłość lub przynajmniej epizod ma za sobą zresztą większość średniowiecznych kościołów Gdańska, Torunia, Wrocławia czy Szczecina. Warto o tym pamiętać i uważnie przyglądać się programom ikonograficznym ołtarzy lub bardzo charakterystycznych epitafiów. Czasem znajdziemy znacznie bardziej jednoznaczne elementy: jeden z portali kościoła parafialnego (obecnej katedry rzymskokatolickiej) w Legnicy zdobi zdanie w języku niemieckim, wypowiedziane przez Marcina Lutra na sejmie Rzeszy w Wormacji, które brzmi (w tłumaczeniu na polski): *Tak oto stoję, inaczej nie mogę...* Z kolei w prezbiterium fary, obecnie również katedry, w Koszalinie nadal znajdują się witraże z Lutrem i Melanchtonem. Nadal zresztą są miasta, gdzie fara, zatem najstarszy i najbardziej reprezentacyjny kościół jest protestancki. Warto wskazać choćby Dąbrówno na terenie

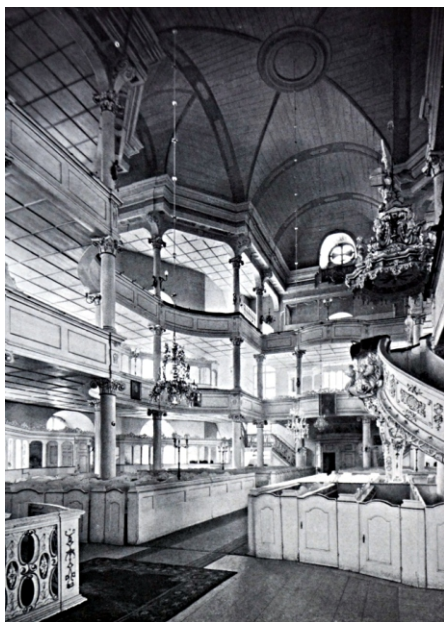
historycznych Prus Górnych z imponującym nowożytnym wyposażeniem, w tym ołtarzem ambonowym, aniołem chrzcielnym i łóżką kolatorską Finckensteinów.

We Wschowie stanął pierwszy w Wielkopolsce kościół luterński im. Żłóbka Chrystusowego (1604). W wyniku przebudowy dwóch domów mieszkalnych uzyskano przestronne wnętrze. W tymże mieście powstał został jeden z pierwszych w Europie cmentarzy założonych nie przy kościele, ale poza murami miejskimi, zachowany i udostępniany obecnie jako Lapidarium Rzeźby Nagrobnej.

W Kłepsku koło Sulechowa zachował się jeden z najciekawszych kościołów luteranckich, wzniesiony w konstrukcji zrębowej i słupowo-ramowej, o wnętrzu modelowo rozplanowanym dla potrzeb konfesji augsburskiej w wyniku przebudowy na przełomie XVI i XVII wieku. Charakteryzuje się ono efektowną dekoracją malarską, a także snycerską, utrzymaną w duchu manieryzmu niderlandzkiego.

Pośród wielu dzieł sztuki luteranckiej na Śląsku unikalne są Kościoły Pokoju, zachowane do dnia dzisiejszego w Świdnicy i Jaworze, ściśle wypełniające rygorystyczne warunki narzucone przez Habsburgów zobligowanych na mocy Pokoju Westfalskiego do zgody na wybudowanie przez śląskich luteran po jednym z kościołów w każdym z księstw: świdnickim, jaworskim i głogowskim. Budowle te zaskakują nie tylko skalą szkieletowej konstrukcji, ale też niezwykle urozmaiconym wnętrzem o niezwykle bogatej i różnorodnej dekoracji. Ugoda altranszadzka zaowocowała powstaniem na Śląsku sześciu Kościołów Łaski: w Żaganiu, Jeleniej Górze, Kamiennej Górze, Miliczu, Cieszynie i Kożuchowie, tworzących wartościową, acz niejednorodną grupę, częściowo zachowaną do czasów współczesnych. Na terenie tych księstw śląskich, gdzie istniała swoboda wyznaniowa, powstawały poprzez rozbudowę dotychczas istniejących budowli kościoły zwane ucieczkowymi (między innymi Pielgrzymka, Proboszczów, Krzywa, Nowa Wieś Grodziska), mające pomieścić na nabożeństwach ludność z tych regionów, na których luteranizm był tępiący. Podobną rolę pełniły wznoszone od podstaw kościoły graniczne (Trzmielów, Pogorzeliśka).

Monumentalną architekturą i surową powściągliwością wnętrza wyróżnia się klasycystyczny kościół Trójcy Świętej w Warszawie, projektu Szymona Bogumiła Zuga (1777-1781). Późniejsze dziewiętnastowieczne realizacje, utrzymane w stylach historycznych, przede wszystkim neoromanizmu i neogotyku są liczne, ale stopniowo kościoły tracą swoją odrębną koncepcję architektoniczną, upodabniając się do kościołów katolickich.

Kowary. Widok wnętrza kościoła luteranckiego z lat 1743-45, zniszczonego w wyniku pożaru w 1959 roku, następnie rozebranego. Fot. archiwalna.

W historycznej Małopolsce, gdzie Reformacja związana była przede wszystkim z nurtem kalwińskim, zbory zostały w późniejszych czasach przekształcone w kościoły katolickie, między innymi w miejscowości Oksa (powiat jędrzejowski) lub opuszczone i zrujnowane, jak choćby w dobrze nam znanych Piaskach Luterskich. Podobnie stało się ze zborami Braci Polskich, między innymi w Kolosach (powiat kazimierski).

W dolinie dolnej Wisły, a w szczególności na Żuławach Wiślanych, zachowały się pozostałości kultury materialnej mennonitów: cmentarze (Stogi Malborskie, Lubieszewo-Stawiec, Stalewo, Szaleniec), domy modlitwy (Jezioro) i budynki mieszkalne, ale także układy przestrzenne (Tropy) i relikty urządzeń melioracyjnych. Cały krajobraz kulturowy Żuław związany jest z obecnością mennonitów.

Po zakończeniu działań II wojny światowej liczne kościoły protestanckie na tzw. Ziemiach Odzyskanych zostały opuszczone i z czasem zrujnowane, lub też przejęte przez Kościół Rzymskokatolicki (rządziej inne Kościoły), a ich wyposażenie było przedmiotem daleko idących ingerencji. Przedmiotem ingerencji były w szczególności ołtarze ambonowe, z których wymontowywano kazalnicę (ustawianą następnie pod ścianą), a w pustym miejsce w ołtarzu lokowano obraz lub rzeźbę, często o tematyce maryjnej. Nierzadko rozbierano też empory – integralny element wyposażenia wielu wnętrz luterskich. Tylko niektóre z tych obiektów trafiły do muzeów, wiele utraciliśmy bezpowrotnie.

Nielicznymi przykładami współczesnych realizacji architektonicznych są kościoły luterskie w Poznaniu (2001-2004), Działdowie (2007-2008) i Pile (2008-2011).

W przededniu wakacji zachęcam Szanownych Czytelników do osobistego odwiedzenia tych i wielu innych zabytków sztuki luterskiej. Warto jednak mieć na uwadze, że w mniejszych miejscowościach dostęp do wnętrza kościoła może być utrudniony, warto więc wcześniej skontaktować się z gospodarzem obiektu.

LITERATURA:

- Cieślak Katarzyna, *Między Rzymem, Wittenbergą a Genewą. Sztuka Gdańska jako miasta podzielonego wyznaniowo*, Wrocław 2000.
- Harasimowicz Jan, *Protestanckie budownictwo kościelne wieku reformacji na Śląsku*, „Kwartalnik Architektury i Urbanistyki” XXVIII (1983), 341-374.
- Harasimowicz Jan, *Treści i funkcje ideowe sztuki śląskiej Reformacji 1520-1650*, Wrocław 1986.
- Jarzewicz Jarosław, *O pożytkach z rywalizacji. Sztuka w środowisku wielowyznaniowym na przykładzie Wschowy*, w: *Sztuka pograniczy Rzeczypospolitej. Materiały Sesji Stowarzyszenia Historyków Sztuki*, Warszawa październik 1997, red. A. Baranowski, Warszawa 1998, 133-149.
- Kizik Edmund, *Mennonici w Gdańsku, Elblągu i na Żuławach Wiślanych w drugiej połowie XVII i w XVIII wieku. Studium z dziejów małej społeczności wyznaniowej*, Gdańsk 1994.

- Pieńkowski Tomasz Ziemowit, *Treści ideowe ołtarza Abrahama van den Blocke w kościele św. Jana w Gdańsku*, w: *Artyści niderlandzcy w Gdańsku w czasach Hansa Vredemana de Vries. Materiały z konferencji naukowej zorganizowanej przez Muzeum Historyczne Miasta Gdańska i Weserrenaissance-Museum Schloß Brake Lemgo. Ratusz Głównego Miasta Gdańsk, 20-21 listopada 2003 r., Gdańsk 2006, 93-100.*
- Pokora Jakub, *Słowo i obraz w programie ideowym protestanckich kazalnicy śląskich XVI i 1 poł. XVII w.*, w: *Słowo i obraz. Materiały Sympozjum Komitetu Nauk o Sztuce Polskiej Akademii Nauk, Nieborów, 29 września 1 października 1977*, red. A. Morawińska, Warszawa 1982, 151-170.
- Pokora Jakub, *Sztuka w służbie reformacji. Śląskie ambony 1550-1650*, Warszawa 1982.
- Rzempotuch Andrzej, *Przewodnik po zabytkach sztuki dawnych Prus Wschodnich*, Olsztyn 1993.
- Wiśtock Marcin, *Sztuka protestancka na Pomorzu 1535-1684*, Szczecin 2005.

Z życia parafii

relacje: ks. Grzegorz Brudny

Pokaz slajdów z Tallinna, Parnawy i Helsinek

17 lutego kolejny już raz Tomasz Pieńkowski historyk sztuki, globtroter, miłośnik kolejnictwa zabrał naszych parafian za pomocą slajdów i swej opowieści w ciekawą podróż tym razem po Tallinnie, Parnawie i Helsinkach. Zobaczyliśmy najciekawsze, warte zwiedzenia miejsca. Dowiedzieliśmy się o radościach i smutkach, zwyczajnym i niezwykłym życiu mieszkańców Estonii i Finlandii. Wszystko to podane w formie oryginalnych, często humorystycznych refleksji prowadzącego. Dziękujemy i czekamy na kolejne spotkanie!

Spotkanie pasyjne z ks. Dariuszem Dawidem

19 marca do naszej Parafii przyjechał wraz z małżonką ks. Dariusz Dawid - proboszcz Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w Zabrze. Spotkanie z nim przyciągnęło wielu uczestników, którzy ledwo pomieścili się w sali na plebanii.

Ksiądz oprócz intrygującego tematu: „Jesteś piękny, jesteś piękna - 7 tygodni bez dotowania się”, przywiózł ze sobą wiele suwenirów z Górnego Śląska, przede wszystkim tamtejsze przysmaki, które nasi parafianie mogli skosztować w przerwie wykładu. Ksiądz i jego żona długo jeszcze rozmawiali z naszymi parafianami, dzieląc się swoimi wrażeniami ze spotkania.

Nabożeństwo dla seniorów

29 marca w Niedzielę Palmową odbyło się nabożeństwo, na które zaprosiliśmy wszystkich seniorów naszej parafii. Tego dnia mogliśmy wszyscy nie tylko przystąpić do Stołu Pańskiego, ale też po nabożeństwie spotkać się przy stole w salce parafialnej, gdzie czekał na nas gorący barszcz i słodki poczęstunek. Obecni otrzymali rozważania biblijne na czas pasyjny autorstwa ks. dra Henryka Czembora.

Transmisja telewizyjna Nabożeństwa Wielkopiątkowego

3 kwietnia Telewizja Polska przeprowadziła bezpośrednią transmisję z uroczystego Nabożeństwa Wielkopiątkowego, które odbyło się w naszym kościele. Podczas nabożeństwa śpiewał chór naszej parafii, a także solistki Marta Załęska oraz Natalia Zanni-Lewandowska. Transmisja naszego nabożeństwa w TVP z pewnością była wydarzeniem ważnym zarówno dla naszej Parafii jak i całej ewangelickiej wspólnoty w Polsce.

fol. T. Pierkowski, 2015

Wielkanocny występ najmłodszych parafian

Tradycyjnie już podczas nabożeństwa wielkanocnego, które w tym roku przypadało 5 kwietnia, dzieci przedstawiły w kościele program artystyczny - wierszyki i piosenki. W ten sposób chwaliły Boga i śpiewały na cześć Zmartwychwstałego pieśń uwielbienia! Po nabożeństwie z radością udały się do ogrodu parafialnego, gdzie szukały prezentów ukrytych przez zajączka :)

fol. T. Pierkowski, 2015

fol. T. Pierkowski, 2015

Jadzia Kasprzak laureatką Konkursu Biblijnego

13 kwietnia Jadwiga Kasprzak, uczennica czwartej klasy Szkoły Podstawowej, brała udział w finale Międzynarodowego, Ekumenicznego Konkursu Biblijnego „Jonasz 2015”, który odbył się w Bielsku Białej. Tym razem konkurs dotyczył faktów z życia Mojżesza. Jadzia z sukcesem przeszła szkolny i regionalny etap tego konkursu. Na ponad piętnaście tysięcy uczestników i ponad sześćset finalistów, ostatecznie Jadzia zajęła ósme miejsce i została laureatką konkursu! Serdecznie gratulujemy i życzymy dalszych sukcesów nie tylko w konkursach biblijnych!

Noc filmowa w salce parafialnej

Z 10 na 11 kwietnia nasza młodzież już po raz drugi zorganizowała noc filmową w salce parafialnej. Projekcję filmów rozpoczęliśmy od obejrzenia Nabożeństwa Wielkopiątkowego, które odbyło się w naszym kościele i transmitowane było przez TVP2. Młodzież dzieliła się swoimi spostrzeżeniami na temat o b e j r z a n e g o nabożeństwa, chwaliła także Kasię Kasprzak, która tego dnia czytała lekcję apostołską sprzed pulpitu. Kasia zebrała gratulacje za odwagę i świetnie wykonane zadanie. Noc filmową umililiśmy wspólnym posiłkiem, a zakończyliśmy nad ranem w sobotę zwiedzając... wieżę naszego kościoła.

Wizyta ks. bp. Jana Cieślara

10 maja do naszej Parafii przyjechał biskup Diecezji Warszawskiej ks. bp Jan Cieślar. Celem jego przyjazdu była wizytacja Parafii przed zbliżającymi się wyborami na proboszcza tejże. Po nabożeństwie ksiądz biskup spotkał się z parafianami w salce, a następnie z Radą Parafialną podczas obiadu. Po południu zwierzchnik naszej diecezji dokonał przeglądu ksiąg parafialnych oraz księgowości parafialnej.

Konferencja księży Diecezji Warszawskiej

11 maja w Lublinie, w naszej salce parafialnej odbyła się konferencja księży Diecezji Warszawskiej. Podczas niej, swoją prelekcję na temat sztuki w protestantyzmie wygłosił Tomasz Pieńkowski.

Diecezjalny Zjazd Chórów w Zgierzu

16 maja w Zgierzu miał miejsce Zjazd Chórów Diecezji Warszawskiej, na którym zaśpiewał chór naszej Parafii. Impreza ta była znakomitą okazją nie tylko do zaprezentowania się naszego chóru szerszej publiczności, ale też okazją do spędzenia za sobą czasu, bliższego poznania innych chórzystów z Diecezji.

fol. M. Czerniec, 2015

Wielokulturowy Lublin 2015

23 maja w ramach projektu Wielokulturowy Lublin, odbyły się w naszej Parafii dwa wydarzenia: spacer szlakiem ewangelików oraz koncert wokalnno-organowy. Spacer prowadzili Tomasz Pieńkowski i Andrzej Ner. Natomiast podczas koncertu wystąpili Natalia Zanni - Lewandowska, Adam Załęski i chór naszej Parafii.

Fot. M. Ner, 2015

Debata Dwóch Ambon w Kościele OO. Dominikanów

27 maja w Bazylice Ojców Dominikanów odbyło się ciekawe ekumeniczne wydarzenie mianowicie: Debata Dwóch Ambon, w której udział wzięli ks. dr Dariusz Chwastek (K. Ewangelicko-Augsburski)

i ks. prof. Sławomir Pawłowski (K. Rzymskokatolicki). Temat debaty brzmiał: „Matka Pana w oczach luteranów i katolików”. Debata przyciągnęła wiele osób zarówno wyznania rzymsko-katolickiego jak i członków naszej parafii. Całość prowadził Tomasz Dostatni OP.

II Piknik Parafialny

31 maja po raz drugi zorganizowaliśmy w naszej Parafii Piknik Parafialny z okazji Dnia Matki i Dziecka. Jedna z uczestniczek tak relacjonuje to wydarzenie: „Bawiliśmy się wspaniale, i dzieci, i dorośli. Dzieci zajęte były mnóstwem przewidzianych dla nich atrakcji - byli animatorzy grupy Klanza wraz z zabawami chustą, wielkimi bańkami mydlanymi i innymi plenerowymi grami, spotkanie ze strażakami i zwiedzanie wozu strażackiego, a na deser lody. Dorośli mieli okazję do ciekawych rozmów przy suto zastawionych stołach”.

fol. T. Pierkowski, 2015

foto: T. Piętkowski, 2015

Plan nabożeństw na lipiec - sierpień 2015 wraz z wykazem tekstów liturgicznych i kazalnych

wszystkie nabożeństwa niedzielne zaczynają się o godz. 10.00

5 lipca 5. Niedziela po Trójcy Św. (Nabożeństwo Słowa Bożego)
teksty liturgiczne: 1. Księga Mojżeszowa 12, 1-4a; 1. List do Koryntian 1, 18-25
tekst kazalny: Ewangelia wg św. Łukasza 5, 1-11

12 lipca 6. Niedziela po Trójcy Św. (Nabożeństwo Słowa Bożego)
teksty liturgiczne: Księga Izajasza 43, 1-7; List do Rzymian 6, 3-8
tekst kazalny: Ewangelia wg św. Mateusza 28, 16-20

19 lipca 7. Niedziela po Trójcy Św. (Nabożeństwo Słowa Bożego)
teksty liturgiczne: 2. Księga Mojżeszowa 16, 2-3. 11-18; Dzieje Apostolskie 2, 41-42-47
tekst kazalny: Ewangelia wg św. Jana 6, 1-15

26 lipca 8. Niedziela po Trójcy Św. (Nabożeństwo Słowa Bożego)
teksty liturgiczne: Księga Izajasza 2, 1-5; List do Efezjan 5, 8-14;
tekst kazalny: Ewangelia wg św. Mateusza 5, 13-16

2 sierpnia 9. Niedziela po Trójcy Św. (Nabożeństwo Spowiednio-Komunijne)
teksty liturgiczne: Księga Jeremiasza 1,4-10 ; List do Filipian 3,7-11
tekst kazalny: Ewangelia wg św. Mateusza 25,14-30

9 sierpnia 10. Niedziela po Trójcy Św. (Nabożeństwo Słowa Bożego)
teksty liturgiczne: 2. Księga Mojżeszowa 19,1-6 ; List do Rzymian 9,1-8.14-16
tekst kazalny: Ewangelia wg św. Łukasza 19,41-48 lub Ewangelia wg św. Marka 12,28-32

16 sierpnia 11. Niedziela po Trójcy Św. (Nabożeństwo Słowa Bożego)
teksty liturgiczne: 2. Księga Samuela 12,1-10.13-15 ; List do Efezjan 2,4-10
tekst kazalny: Ewangelia wg św. Łukasza 18,9-14

23 sierpnia 12. Niedziela po Trójcy Św. (Nabożeństwo Słowa Bożego)
teksty liturgiczne: Księga Izajasza 29,17-24 ; Dzieje Apostolskie 9,1-9
tekst kazalny: Ewangelia wg św. Marka 7,31-37

30 sierpnia 13. Niedziela po Trójcy Św. (Nabożeństwo Słowa Bożego)
teksty liturgiczne: 2. Księga Mojżeszowa 4,1-16 ; 1. List św. Jana 4,7-12
tekst kazalny: Ewangelia wg św. Łukasza 10,25-37

Zachęcamy do wpisywania się na listę lektorów do czytań tekstów liturgicznych podczas nabożeństw. Lista jest zawsze wyłożona na ladzie po prawej stronie od wejścia do kościoła. W ten sposób czynnie uczestniczymy w nabożeństwie poprzez własny wkład w głoszenie Słowa Bożego.

tekst kazalny: Ewangelia wg św. Jana 3,1-8

*Albowiem łaska Pana jest można nad nami, a wierność jego
trwa na wieki! Alleluja. (Ps 117,2)*

Przepisy kulinarne

nadesłała: Natalia Zanni - Lewandowska z Lublina

Gdy nadchodzi lato, ciężkie kremy i czekoladowe ciasta odchodzą w oczekiwaniu chłodnych pór roku, a my nabieramy ochoty na desery lżejsze i pełne sezonowych owoców. Dlatego w dzisiejszym kąciку kulinarnym dwa sprawdzone, wakacyjne przepisy, idealne do podawania pod chmurką:

TORT BEZOWY A LA PAVLOVA

Przygotowanie bezy:

Rozgrzewamy piekarnik do 140 stopni z termoobiegiem, bez górnej grzałki. Kubek białek (około 6) zaczynamy ubijać mikserem, gdy zaczną bieleć, dodajemy pół kubka cukru pudru. Następnie ubijamy i stopniowo dodajemy jeszcze 1,5 kubka cukru pudru. Ubijamy do uzyskania sztywnej, lśniącej, białej piany. Rozkładamy ją na dwóch blachach przykrytych papierem do pieczenia (formując koło lub kwadrat). Wkładamy do piekarnika i przez kilka minut pilnujemy - gdy na wierzchu białko się zetnie (można sprawdzić dotykając lekko palcem), zmniejszamy temperaturę do 100 stopni i leciutko uchylamy piekarnik. W ten sposób suszymy bezę przez 2 godziny, następnie zmniejszamy jeszcze do 50 stopni i pozostawiamy przez kolejne 3 godziny. Z powstałych dwóch blatów możemy zrobić jeden tort lub dwa z bezą jedynie na spodzie (a la pavlova). W tym celu nakładamy na blat bezowy bitą śmietanę (lub krem z bitej śmietany i sera mascarpone) i układamy owoce sezonowe - truskawki, borówki amerykańskie itp. Bezę można również pokruszyć i w wysokich szklankach układać na zmianę z bitą śmietaną i truskawkami/malinami, uzyskując angielski deser „Bałagan z Eaton”.

KRUCHE CIASTO PANA ZIUTKA

Piekarnik rozgrzać do 180 stopni. Roztopić pół kostki masła razem z łyżką oleju. Ostudzić. W misce przygotować 500 g mąki, pół szklanki cukru pudru, łyżeczkę proszku do pieczenia, 2 jajka całe i jedno żółtko, wymieszać. Połączyć tłuszcz z pozostałymi składnikami i szybko zagnieść. Włożyć ciasto do zamrażarki podzielone na dwie części na około 15 minut. W międzyczasie przygotować owoce sezonowe - może to być obrany i pokrojony rabarbar, truskawki, maliny, jagody, porzeczki itp. a jesienią - starte na tarce jabłka. Następnie wyjąć połowę ciasta i wylepić nim blaszkę wysmarowaną masłem (23x28). Na tę warstwę położyć owoce. Drugą połowę ciasta zetrzeć na tarce na wierzch owoców, tworząc kruszonkę. Piec około 25 minut. Przed podaniem posypać cukrem pudrem.

Ogłoszenia

- Nabożeństwa stałe w kościele parafialnym przy ul. Ewangelickiej 1 odbywają się w każdą niedzielę o godz. 10.00. W okresie wakacji nie odbywają się zajęcia szkółki niedzielnej dla dzieci.
- W okresie wakacji nie odbywają się zajęcia szkółki niedzielnej podczas nabożeństw, środowe próby chóry, ani czwartkowe spotkanie biblijne.
- W dniach: 2 - 6 lipca, 13 - 19 lipca, 3 - 19 sierpnia br., ks. Grzegorz Brudny będzie przebywał na urlopie. Nabożeństwa niedzielne w tym czasie będą odprawiali studenci teologii ChAT, natomiast zastępstwo w sprawach duszpasterskich będzie pełnił ks. Wojciech Rudkowski z Radomia (tel. 48 362-73-35).
- W dniach 12-13 września 2015 r. planowany jest parafialny wyjazd do Kuzawki n. Bugiem, w programie m.in.: zwiedzanie monastynu w Jabłecznej, udział w liturgii w monastyrze, nabożeństwo plenerowe w Kuzawce; nocleg w Domu Pielgrzyma w Jabłecznej - koszt 165 zł (z wyżywieniem, bez kosztów transportu)
- Zachęcamy do śledzenia bieżących ogłoszeń na stronie internetowej: www.lublin.luteranie.pl oraz na profilu Parafii na facebooku: www.facebook.com/luteranie.lublin
- Zachęcamy do nabywania czasopism i książek znajdujących się w gablocie przy wyjściu z kościoła.
- Serdecznie dziękujemy za wszelkie ofiary, które składają Państwo na parafialny Informator. Pozwalają one w dużej części pokryć koszty wydruku, dzięki czemu może on ukazywać się regularnie.

UDANYCH WAKACJI!!!

KĄCIK dla

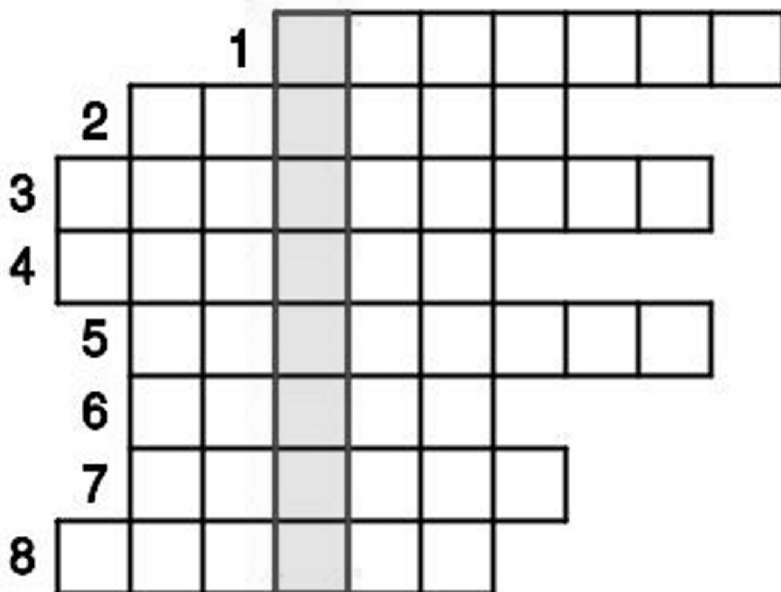
zredagowała:
Natalia Zanni-Lewandowska

ŁAMIGŁÓWKI BIBLIJNE

W kościele, w lesie, w domu, nad morzem... wszędzie gdzie zaprowadzą nas wakacyjne podróże możemy przy jej pomocy dziękować Bogu. O czym mowa dowiesz się z hasła tej krzyżówki.

**K
R
Z
Y
Ż
Ó
W
K
A**

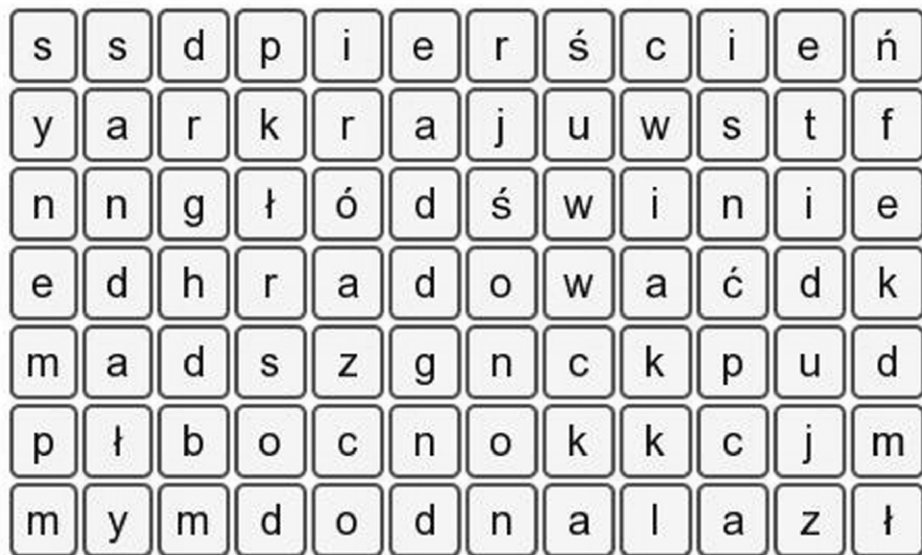

1. jeden z czterech Ewangelistów	5. są w nim słowa i melodie pieśni
2. Warownym jest nasz Bóg	6. reformator Marcin
3. dzień, w którym odbywa się nabożeństwo	7. biją na wieży
4. w niej przeczytasz Słowo Boże	8. grają podczas nabożeństwa

WYKREŚLANKA

Przeczytaj w Biblii historię o synu marnotrawnym (Łk. 15, 11-32)
i znajdź w wykreślanke brakujące słowa.

- Młodszy syn zabrał wszystko i odjechał do dalekiego
- Nastął wielki w owym kraju
- Ten wysłał go do swojej posiadłości wiejskiej aby past
- Już nie jestem godzien nazywać się twoim
- Dajcie też na jego rękę i na nogi
- Syn mój był umarty, a ożył, zaginął a Się
- Należało zaś weselić się i, że ten brat twój był umarty, a ożył

Informacje stałe

Parafia Ewangelicko-Augsburska
Św. Trójcy w Lublinie
20-078 Lublin, ul. I Armii Wojska Polskiego 10
tel. +48 (81) 44 210 50

Kancelaria czynna w czwartki i w piątki
w godz. 10.00 - 16.00

numer konta parafialnego:
Bank Millennium S.A.
dla wpłat złotówkowych:
25 1160 2202 0000 0001 5785 1655
dla wpłat w walucie obcej:
06 1160 2202 0000 0001 5785 3937
SWIFT: BIGBPLPW
IBAN: PL 06 1160 2202 0000 0001 5785 3937

strona internetowa: www.lublin.luteranie.pl
kontakt e-mail: luteranie.lublin@gmail.com
 www.facebook.com/luteranie.lublin

Kościół parafialny
Lublin, ul. Ewangelicka 1
zwiedzanie wnętrza kościoła
możliwe po uprzednim
uzgodnieniu telefonicznym
lub mailowym.

Filiał w Kuzawce nad Bugiem (pow. włodawski)
nabożeństwa (Spowiednio-Komunijne) odbywają
się w domu prywatnym, raz w miesiącu, w
uzgodnionym terminie, o godz. 14.30

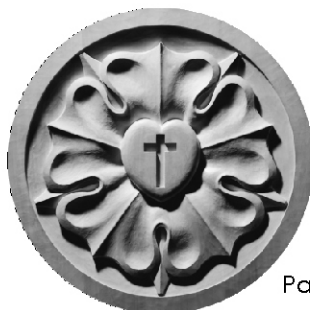
Proboszcz-administrator:
ks. Grzegorz Brudny
jest do dyspozycji parafian oraz innych
osób po każdym nabożeństwie oraz po
uprzednim uzgodnieniu telefonicznym
pod numerem telefonu: 609 092 552
lub pod numerem Parafii
kontakt: luteranie.lublin@gmail.com

Rada Parafialna
Prezes: Jolanta Szafrąńska
kontakt: rada.parafialna.lublin@gmail.com

Muzyka kościelna
kantor Parafii: Adam Zątecki
kontakt: adam.zaleski@interia.pl
tel. 608 593 355

Administrator strony internetowej
Grzegorz M. Wójcik
kontakt: gmwojcik@gmx.com

Spis treści

Redakcja

Od Redakcji.....	2
Słowo od Rady.....	3
Rozważania biblijne.....	4
Okiem teologa.....	5
O muzyce.....	8
O sztuce.....	11
Z życia parafii.....	15
Plan nabożeństw na 07-08.15.....	22
Przepisy kulinarne.....	23
Ogłoszenia.....	25
Kącik dla dzieci.....	26

wydawca:

Parafia Ewangelicko- Augsburska
Św. Trójcy w Lublinie

przygotowanie i opracowanie tekstów:

ks. Grzegorz Brudny, Magdalena Ner,
Natalia Zanni - Lewandowska

skład i projekt graficzny:

Magdalena Ner
kontakt: nermag_@orange.pl
korekta: Anna Jurys

druk:

multipress
drukarnia studio

Informator sfinansowany ze środków
Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w Lublinie